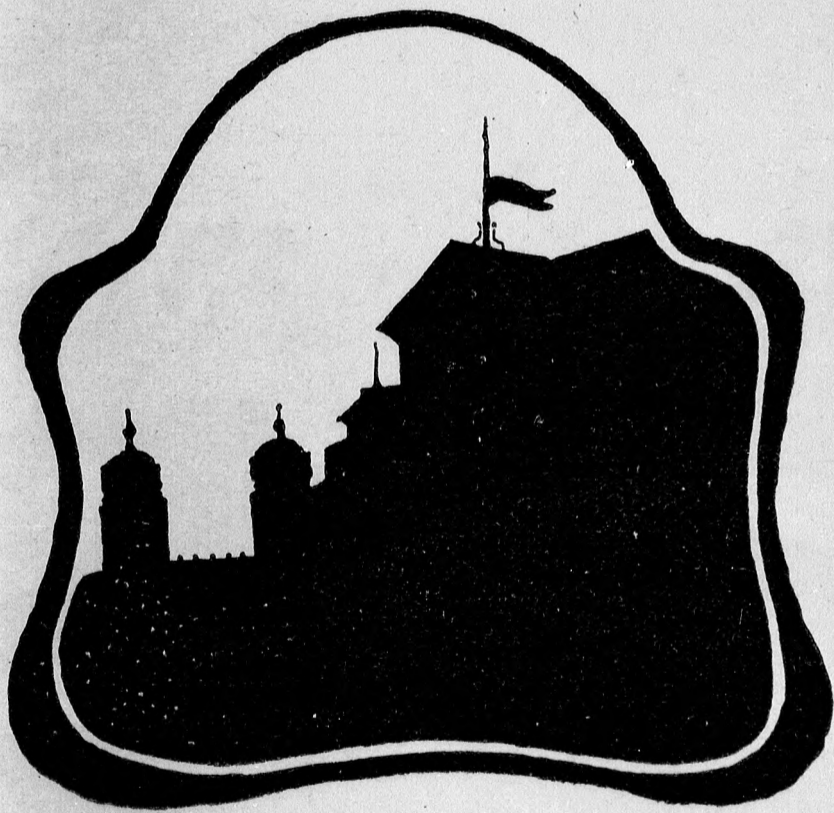

A VÁROS

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMÜVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Főszerkesztő:

DR. K. TÓTH MIHÁLY
tanácsnok.

Felelős szerkesztő:

KONCZ ÁKOS
főlevéltáros, lb. tanácsnok.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona
Egyes szám ára 20 fillér.

Megjelenik minden hó 1-én
és 15-ik napján.

SZERKESZTŐSÉG:

Városház, földszint 8. Ide kérjük a kéz-
iratokat.

KIADÓHIVATAL: Városi könyvnyomda-vállalat irodája, mely az elő-
fizetési díjakat és hirdetéseket felveszi.

Kiadótulajdonos: Debreczen szab. királyi város könyvnyomda-vállalata.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre. . . . 6 kor.
Egyes szám 20 fillér.

Megjelenik minden hó
1-ső és 15-ik napján.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városháza, földszint 8. szám.
Ide kérjük a kéziratokat.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők az elő-
fizetési díjak és hirdetések.

= KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMÜVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY. =

Főszerkesztő: Dr. K. TÓTH MIHÁLY tanácsnok. ♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS főlevéltáros, tb. tanácsnok.

A Polgármester felhívása a város adófizető közönségéhez.

3356—1914. eln.

Felhívás.

Általánosan tudott dolog, hogy az államkincstár ezekben a súlyos időkben erősen igénybe van véve. Elég csak rámutatni arra, hogy az államkincstár csak Debreczen város és Hajdúvármegye területén több mint tizezer korona segélyt oszt szét naponként a hadrakelt katonák visszamaradt és segélyre szorult családtagjai közt. — Amidőn csak a közeli területrészekben ily nagymérvű anyagi díjazásban részesíti az állam a hadrakeltek itthonmaradottjait, mily nagy kétségkívül az az összeg, melyre az országnak az állam egész területén élő lakosság életfentartási szükségletei fedezésére s azonkívül a háboru diadalmas folytathatásához feltétlenül szükséges. Akkor tehát, midőn az államhatalom ilyen, mondhatni bőkezűen gondoskodik a mozgósítás folytán jórészt keresenélkül maradt ezrekről és ezrekről s amidőn fokozott mértékben rá van utalva a közjövedelmekre, de különösen az adókra és más köztartozásokra: jogosan elvárhatja az államkincstár, hogy az adózó közönség ezen állampolgári kötelezettségnek e nehéz időkben is teljes mértékben eleget tegyen. Teljes bizalommal fordulok tehát a város adózó polgárságához azzal a kérelemmel, hogy ne feledkezzen meg az állam teljesítőképességének a fentartásáról, s tudva azt, hogy az államháztartásra nagy feladatok sulya nehezedik, — tartsa hazafias köteletségének az adó pontos befizetését. Vegye ki mindenki a részét az áldozatból s tartsa szemelőtt, hogy amikor fiaink a csatamezőn véráldozatot hoznak a hazáért, az itthonmaradottak anyagi hozzájárulásokkal szintén meg-hozhatják áldozatukat.

Minthogy pedig az adózó közönség nagyrésze abban a téves hitban van, hogy az 1914 augusztus hó 12-én kibocsátott moratórium rendelet szerint semmi-nemü pénzbeli tartozását sem köteles fizetni: ezuton is tudomására hozom a lakosságnak, hogy a moratórium a köztartozások fizetésére halasztást egyáltalá-ban nem adott és az adótartozásokra nem vonatkozik.

Debreczen, 1914 október 7.

Polgármester.

A német Antwerpen.

(Visszaemlékezés.)

Irta: **Dr. Tatay Zoltán.**

„Észak királynője“, ahogy a belgák Antwerpen büszken elnevezték, a német hadsereg ostromának nem tudott ellentállani, — és tizenkét napi küzdelem után elesvén, német kézbe jutott.

E nagy világtörténeti jelentőségű esemény alkalmából megelevenedik előttem a képe e szép belga városnak, hol hat évvel ezelőtt jártam, s nem is álmodtan volna, hogy a hatalmas erődöket aránylag ily rövid idő múlva német fegyverek, a mi mozsaraink segítségével, romba fogják dönteni.

*

Antwerpen alapítását a monda következően adja elő:

Élt a Schelde partján egy hatalmas óriás, Druon Antigon, ki az egész vidéket rettegésben tartotta, mert az összes hajósoktól nagy vámot követelt, s aki nem tudott fizetni, annak mindkét kezét levágta. Brabo, a környék ura elhatározta, hogy megszabadítja a vidéket a veszedelmes óriástól. Betért várába, véres küzdelem után legyőzte és az általa elkövetett kegyetlenségeket megbosszulandó kezeit levágta s a folyóba dobta. Innen vette a város a monda szerint nevét Antwerpen = Handwerfen (kezet döbni).

A környék pedig megszabadítójától a Brahunt nevet kapta.

Évezredek múlva egy újabb óriás jött a Schelde partjára, — a német —, mely azonban nem oly kegyetlen, mint a mesebeli óriás, s miután a várost megszállotta, senki testi épségét sem veszélyezteti, s nem akar rombolni.

Valóban kár is volna a régi szép palotáiért, templomaiért!

A Groote Markt (főtér) a maga XVI. századbeli nemes renaissance stílusú palotáival egészen a középkor illúziójába ringat.

Itt van a diszes városháza (Statthuis), remek termékkel, a „Maisons des Corporations“ (céhházak) és az érdekes Brabó kut.

A XIV. században alapított gyönyörű góth-templom (Kathedrale), főnevezetessége Rubensnek „Keresztrefeszítés“ és „Levétel a keresztfáról“ című híres képe, továbbá Rubensnek és Murillonak több más eredeti festménye.

Számos nagy flammand festőt, mint *Matsijs,*

Rubens, Van Dyck, Jordaens-et ez a város adott a világnak.

Műgyűjteményei dicsőségteljes multról regélnek s az idegenek ezreit vonzották ide.

A Schelde partján levő Steen, egy a 10. századból származó erőd régiségmuzeumnak van berendezve.

A „*Museum Plantin-Moretus*“, a híres antwerpeni könyvnyomdász egykori házában van elhelyezve, s könyvnyomdászati eszközöket, préseket, könyveket és egyéb e szakmába vágó dolgokat foglal magában. A „*Museum von Schoone Kunsten*“ ez amár külsejében is modern, impozáns renaissance stílusú palota a legkiválóbb flammand festők és szobrászok alkotásainak gazdag gyűjteménye.

Egy egész Rubens gyűjteményen kívül Van Dyck, Jordnens, Van Bree stb. műveivel találkozunk.

Ujabb épületei közül említendők a XVIII. századbeli királyi palota XVI. Lajos stílusban, továbbá a börze, bámulatraméltó óriási kupolacsarnokával és a modern központi pályaudvar kolossális méreteivel.

Antwerpennek a legnagyobb jelentőséget azonban óriási kereskedelme adja. A 400 méter széles és 8—15 méter mély Schelde folyón a legnagyobb óceánjáró hajók is közlekedhetnek.

Kereskedelmi kikötője — Hamburg után — legnagyobb az európai kontinensen.

Kikötőjét évente 6000-nél több hajó látogatja, melyeknek tonnatartalma a 10 milliót meghaladja.

És ez a hatalmas, büszke város, — melyet óriási ipara és kereskedelme hatalmassá tett, s mely gazdagságára és műkincseire méltán lehetett büszke, — tizenkét napos ostrom után német kézre jutott.

Smidőn e néhány sorba komprimált világtörténeti esemény felett elgondolkozunk, talán sajnálkozunk kissé — emberileg — a büszkeségeitől megfosztott flammand népen, melyet szerencsétlen politikája a romlásba taszított, de meg lehetünk győződve, hogy Antwerpen a németek kezében fejlődésének egy újabb korszakához jutott.

*

Tempora mutantur. Hat évvel ezelőtt Antwerpen utcáit róva nem is álmodtam volna, hogy a hatalmas erődöket aránylag ily rövid idő múlva német fegyverek a mi mozsaraink segítségével romba fogják dönteni.

IFJ. BARTHA ISTVÁN
DEBRECEN, KOSSUTH-UTCA 35.

**KÖVEZŐ-MESTER ÉS
UT-ÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓ**

Elvállal kocsitúrákat, gyalogjárdákat, udvarok, kapubejáratok kiburkolását terméskövel, kockakövel vagy téglával, vidéken is. Költségvetéssel szívesen szolgálok. — Telefon 785. szám.

133,604—III./b./1914. B. M. számú körrendelet.

Külföldi bitumennek a közmunkáknál való felhasználásához előzetes engedély szükséges.

(Valamennyi törvényhatóságnak.)

Egy konkrét esetből kifolyólag a m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur hivatali elődje akként döntött, hogy hazai és külföldi aszfaltot (bitumen) feldolgozó hazai vállalatok közmunkálatokra egyaránt pályázhatnak ugyan, egyenlő vagy megközelítő árajánlat esetén azonban a hazai anyagot feldolgozó vállalatot elsőbbség illeti meg.

Minthogy ebből egyesek tévesen azt a következtetést vonták le, hogy külföldi bitumen a közmunkáknál ezentul előzetes engedély nélkül használható fel, a kereskedelemügyi miniszter urral egyetértőleg nyomatékosan felhívom a törvényhatóság figyelmét arra, hogy az 1907 : III. t.-c. 13. §-a és az idézett törvény végrehajtási utasításának II. rész 8. §-a, ugyszintén a közszállítási szabályrendelet vonatkozó szakaszai értelmében a szállítás vagy munkálat teljesítéséhez szükséges nyers anyagoknak — tehát a jelen esetben a bitumennek — félégyártmányoknak, kész iparcikkeknek, vagy a kidolgozáshoz szükséges gépeknek, berendezéseknek stb. külföldi beszerzéséhez előzetes engedélyem szükséges, mely engedély kikérésének elmulasztása az említett végrehajtási utasításban és szabályrendeletben megállapított megtorlást vonja maga után.

Budapesten, 1914. évi szept. hó 18-án.

A miniszter helyett:

Dr. Némethy Károly s. k.,
államtitkár.

Az Alföld állattenyésztésének fejlődéséről.

Irta: **Dr. Hegedüs István**, aljegyző tb. tanácsnok.

III. Sertéstenyésztés.

(Folytatás.)

Az angol gazdák az állattenyésztés legnagyobb mesterei, mint Robert Bakewell, Imig, Marschall, Culley, John Sinclair, Coke leicesteri gróf, kiknek az egész világ igen sokat köszönhet. Az általuk lefektetett tenyészelvek generalis szabályok és a modern gazdáknak ma is zsinórmértékül szolgálnak. Igaz, hogy Anglia szerencsés természeti fekvése s éghajlata feladatukat megkönnyítette, de ez érdemükből mitsem von el. Anglia nyugati partjait a Golf áram fűti, tengeri éghajlata igen alkalmas az állattenyésztésre, s a tenger, melynek igen sokat köszönhet, ipart, kereskedelmet fejlesztett, s ennek következtében az élénk s igényes

társadalmi élete kész fogyasztó piacával szükségképpen teremtette meg és növelte nagyra állattenyésztését, melynek — mezőgazdaságában hol a munka töke és természet a legbelterjesebb feltételek szerinti összhangban szerepelt — minden elképzelhető feltétele rendelkezésre állott. Elsőnek az angol tenyésztők látták be a gyorsfejlődés nagy gazdasági értékét, majd a belgák, dánok és amerikaiak, kiknek példáját az egész művelt világ igyekszik követni.

Alig 50 év előtt 5 évesnél fiatalabb marha nem kerülhetett vágóhidra. Ma a nyugati államokban másfél- és kétéves teljesen fejlett és kihizott marhákat vágnak. Ami pedig a hus minőségét illeti, világos, hogy a fiatal hizott marha husa elsőrendű, míg az öt-hat évesé rágós és rostos. Nem is olyan régen a kihizott ürök kétéves korukban kerültek, míg ma egyéves korukban kerülnek kés alá. Épugy a sertés 18 hónapos volt, míg ma pedig 10 hónapos korában kihizva szurható. Igaza van az angol gazdának ki azt tartja, hogy „minél lassabban fejlődik az állat, annál több takarmányt pazarol a testére“ és „el a sok rosszal, inkább legyen kevés, de jó“.

A sertés és pedig a zsirsertéstenyésztést szokás a tengeritermeléssel együtt ugy említeni, hogy a bő tengeritermés föllendíti a sertéstenyésztést, a szűk termés sujtja s visszaveti. Ez igaz, és pedig époly igaz, mint ahogy a belterjes gazdaságok tehenészetei és a tejfeldolgozó szövetkezetek gyarapodnak, fejlődik és gyarapodik a hussertés tenyésztése. A tejtermelő feldolgozó és értékesítő szövetkezetek hatalmas előmozdítói a Jorkshire tenyésztésének, mert a savót visszaadják a gazdának. E téren nyitott könyvként áll előttünk Dánia idevonatkozó mezőgazdasági statisztikája. Amint Belgium a vasút, ugy Dánia, mely körülbelül olyan nagy területtel bír mint a Dunántul, a szövetkezetek hazája. Dánia a hatvanas években 37 millió értékű gabonát és 25 millió értékű állati terméket exportált. A nyolcvanas években 82 millió értékű állati terméket exportált, de már 3 millió értékű gabonát behozott. Végül 1912-ben 200 millió értékű állati terméket exportált s 53 millió értékű gabonát hozott be.

(Folyt. köv.)

MIRROVAG.

— **Kinevezés.** Dr. Fráter Imre közkórházi igazgató főorvos hadi szolgálatra vonulván be, Kovács József polgármester helyettesévé Somogyi Zoltán dr. szemészeti osztály főorvost nevezte ki, ki eddig is nagybuzgalommal vezette a kórház ügyeit.

— **A jog- és pénzügyi bizottságból.** Városunk jog- és pénzügyi bizottsága a múlt héten ülést tartott, melyben az október hó derakán tartandó közgyűlés tárgysorozatát készítették elő. Nevezetesebb tárgya volt az ülésnek Gyarmathy István ohati haszonbérő kérelme hátralékos bérösszegének 10 évi részletekben fizethetése iránt; a bizottság öt évi törlesztési időt javasol a közgyűlésnek, tekintettel a nehéz viszonyokra. Csának Jenő hasonló szellemű kérelmét a bizottság később fogja tárgyalni. A bizottság a katonai szolgálatra behívottak teljes fizetését javasolja kiadni. A nem nyugdíjjogosultaknak az államségélynek megfelelő összeget ajánlja kiutalni. A munkások és szolgák családjai segélyt kapnak. A családi pótlékra igényt tartók lakbért is kapnak. A mozgósítással járó költségeket a belügyminiszter ur a függő kölcsönből engedi fedeztetni, mit a bizottság tudomásul vett. A fakompetencia eltörlésének ügyét a bizottság le kívánja venni a napirendről, tekintettel a háborus viszonyokra. Az Arany Bika részvénytársaságnak, a bérházcsoporthoz utána letett biztosítékot kiadni javasolja, a többit azonban csak a végleges átvételkor. A Törs és Ormai-féle vitás vízvezetéki kutak ügyében a bizottság elfogadni javasolja a cég ajánlatát. Végül több családi pótlék megadását javasolta a bizottság.

— **Szabó István adópénztáros gyásza.** Szabó István városi adópénztárnokot sulyos csapás érte. Minden reménye, atyai szívének büszkesége, az édes anya féltett, egyetlen volt kincse: fia Szabó István m. kir. honvéd főhadnagy, a galíciai harc-téren hősi halált halt. Az Isten kegyelme adjon erőt a földig leroskadt szülői lelkeknek; a haza védelmében elesett hős fiúnak pedig, ki mindnyájunk becsülését és barátságát bírta, az idegen földben adjon csendes pihenést.

— **Polgármesteri jelentés 1913. évről.** Kovács József polgármester 1913. évi jelentése készen van és a legközelebb tartandó törvényhatósági bizottsági közgyűlésen lesz bemutatva. A jelentés terjedelmesen számol be városunk köz-állapotáról, haladásáról. A jelentésből kitűnik, hogy a törvényhatósági bizottság, az egyes al-bizottságot, a városi tanács és az egész tisztikar igyekezett a város fejlődését előmozdítani és biztosítani.

— **Értesítés.** A felfüggesztett III. oszt. kereseti adó tárgyalások folytatását a pénzügyminiszter elrendelvé, az I-ső bizottság elé tartozó tételek tárgyalására Fűvészkert-u. 2. sz. a. a f. hó október 12-én megkezdett tárgyalás a következő sorrendben megy végbe: október 15-ikén 2741—2840. ügynökök; október 16-án 2841—2940. alkuszok, üzérek, bizományosok, ügyvédek; október 17-én

2911—2979. ügyvédek és végrehajtók; október 19-én 2980—3055. beton és vízvezetéki vállalkozók, Uranus színházi italmérők; október 20-án 3056—3134. italmérők; október 21-én 3135—3200. italmérők és kávéosok; október 22-én 3201—3276. szállásadók, ócskások, dohányárosok, kézművesek. Figyelmezteti az adóhivatal a közönséget, hogy a tárgyalások csak azon adózók adótételére nézve fog felfüggesztetni és később megtartatni, akik a bizottság előtt hozzátartozóik, vagy meghatalmazottjaik által hitelt érdemlőleg igazolják, hogy ügyük tárgyalásán a mozgósítás miatt nem jelenhetnek meg.

— **Hirdetmény.** A felvidéki vármegyékbe betört orosz csapatok minden vonalon visszavonulván, jelenleg már csak Máramaros vármegye északkeleti részeiben vannak visszavonulóban szétszórva ellenséges csapatok. Felhívom a még esetleg a város területén tartózkodó és közsegélyre szoruló magyar honos menekülteket, hogy lakóhelyükre haladéktalanul térjenek vissza, mert akik ezen hirdetménynek közzététele után azonnal vissza nem indulnak, közsegélyben tovább nem részesíthetők. Azon menekülők, akiknek a vasúti jegyváltásra elegendő pénzük nincs, az államvasutakon ingyen szállíttatnak. Azon körülmény, hogy a menekülőnek ingyen szállítása megokolt, a rendőrkapitányság által kiállítandó hatósági bizonyítvánnyal igazolandó. Igazolvány csak Máramaros, Bereg, Ung megyékbe visszatérőknek adható. Más vidékről indokolatlanul menekülteknek sem ingyen utazásra, sem segélyre igényük nem lehet. Debreczen, 1914 október 12. *Polgármester.*

Köriirat.

A kir. Belügyminiszter ur 6059—1914. B. M. számú körrendelete mellékletét képező 180,000—1914. Á. V. számú rendelet értelmében a m. kir. államvasutakon féláru vasúti jeggyel utazhatáshoz szükséges arcképes igazolványok kiállítását az 1915. évi január 1-től kezdődőleg a debreczeni üzletvezetőség fogja eszközölni.

Ezen körrendelet „A Város“ című lapban már leközöltetvén, felhívom a tisztviselők, segéd-és kezelőszemélyzetnek féláru vasúti jegy válthatására jogosító tagjait, hogy a saját, — feleségeik és 10 éven felüli gyermekeik arcképeit bélyegtelen folyamodvány kíséretében *legkésőbb e hó 20-áig* terjeszék be a polgármesteri titkár hivatalba.

Az arcképek a tulajdonosaik által annak alján aláírandók.

Kiállítási díj fejében minden kiállítandó igazolvány után két-két korona szolgáltatandó be.

Debreczen, 1914 október 10.

Kovács József,
polgármester.

